

**UCHWAŁA NR XLIX/393/10
RADY MIEJSKIEJ W SZTUMIE**

z dnia 28 sierpnia 2010 r.

w sprawie przyjęcia „Programu usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2010 – 2014 z perspektywą do 2020 r. wraz z wykonaną Inwentaryzacją azbestu i wyrobów azbestowych dla Miasta i Gminy Sztum” i zmiany uchwały nr XLI/272/05 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 19 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska wraz z Planem gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Sztum.

Na podstawie art. 7 ust.1 pkt. 1, art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. - Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. - Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.) w związku z art. 14 ust. 6 oraz art. 15 ust. 7 i 7a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t. j. - Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251)

§ 1. Przyjąć „Program usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2010 – 2014 z perspektywą do 2020 r. wraz z wykonaną Inwentaryzacją azbestu i wyrobów azbestowych dla Miasta i Gminy Sztum.” w brzmieniu określonym w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. W uchwale nr XLI/272/05 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 19 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska wraz z Planem gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Sztum, dodaje się załącznik nr 3 określony brzmieniem załącznika nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie Uchwały powierzyć Burmistrzowi Miasta i Gminy Sztum.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego

U Z A S A D N I E N I E

Uzasadnienie: Przyjęty „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” nałożył szereg wytycznych i obowiązków na organy administracji publicznej, w tym także na gminy. Gospodarka odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest i jego utylizacja, jest ważnym elementem całego systemu gospodarki odpadami, a także integralną częścią planów gmin, powiatów i województw. Dla realizacji tego celu opracowany został „Program usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2010 – 2014 z perspektywą do 2020 r. wraz z wykonaną Inwentaryzacją azbestu i wyrobów azbestowych dla Miasta i Gminy Sztum”. Dokument ten ujmuje zagadnienia ściśle związane z realizacją nałożonych na gminy obowiązków. Wskazuje między innymi cele i zadania, ramy prawne w tym zakresie oraz ujmuje tezy wynikające z programu krajowego w odniesieniu do zagadnień gospodarowania azbestem na terenie Miasta i Gminy Sztum. Wskazuje ponadto aktualny stan w zakresie wyrobów zawierających azbest, określa harmonogram realizacji programu i wskazuje na środki finansowe, niezbędne do jego realizacji z jednoczesną możliwością pozyskania środków zewnętrznych na jego utylizację. Ponadto przyjęcie wyżej wymienionego dokumentu ma na celu przyspieszenie procesu usuwania materiałów zawierających azbest i ich odpowiedniego zagospodarowania. Dlatego też, biorąc powyższe pod uwagę oraz konieczność wdrożenia programu do realizacji zasadne jest podjęcie niniejszej Uchwały.

PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

1. WPROWADZENIE

- 1) Następstwem przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373), był „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, który został przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 14 maja 2002 roku. Krajowy Program usuwania azbestu zakłada całkowite usunięcie ze stosowania na terytorium Polski wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. Zważywszy na szkodliwość włókien azbestowych Program ten stał się priorytetowym dla ochrony zdrowia i środowiska. Aktualnie kwestie produkcji, stosowania i obrotu wyrobami zawierającymi azbest reguluje Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity: Dz. U. 2004 Nr 3 poz. 20 z późniejszymi zmianami). Ustawa ta zakazuje wprowadzania na terytorium kraju wyrobów zawierających azbest, azbestu a także produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Niewielkim wyjątkiem są np. diafragmy do istniejących instalacji elektrycznych. Akt ten jest następstwem regulacji prawa wspólnotowego, a w szczególności dyrektywy Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09.1976) oraz dyrektywy Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowującej po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 207 z 6.08.1999; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 24, str. 193-195). Ustawowy zakaz stosowania wyrobów zawierających azbest w zdecydowany sposób wyeliminował negatywne skutki wynikające z bieżącej produkcji oraz zdecydowanie ograniczył wprowadzanie nowych wyrobów azbestowych na rynek. Kilkudziesięcioletni okres powszechnego wykorzystywania materiałów azbestowo-cementowych w budownictwie spowodował, że aktualnie w obiektach budowlanych zabudowane są nadal znaczne ilości tych wyrobów, które w wyniku destrukcji mechanicznej, niewłaściwego użytkowania i naturalnych procesów starzenia utraciły pierwotne walory użytkowe, stanowiąc potencjalne źródło zanieczyszczeń środowiska, a także w określonych warunkach mogące niekorzystnie wpływać na zdrowie ludzi i winny być sukcesywnie usuwane oraz bezpiecznie unieszkodliwiane. Jeżeli nieuszkodzona struktura materiałów azbestowych jest nie szkodliwa dla zdrowia i życia ludzi, to wszystkie materiały uszkodzone uwalniają włókna azbestowe, które są przyczyną znacznego narażenia w kierunku zdrowia ludzi. Należy pamiętać, iż niegdyś powszechne pokrycia dachowe wykonane w technologii azbestowo – cementowej ulegają korozji, zarówno mechanicznej jak i chemicznej w wyniku choćby kwaśnych deszczy. Aspekt ten umacnia ideę konieczności oczyszczenia środowiska z tych niebezpiecznych minerałów. Żywotność prawidłowo zabezpieczonych materiałów azbestowych, większość liczących się producentów tych materiałów, szacuje na około 30 lat. Po okresie tym stan techniczny większości materiałów ulega znacznemu pogorszeniu. Mając powyższe na uwadze należy przyjąć, iż najlepszą metodą minimalizacji narażenia na szkodliwość azbestu jest jego sukcesywna likwidacja z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska. Prace związane z całkowitą likwidacją ze stosowania wyrobów zawierających azbest powinny zostać zakończone do roku 2032. Zadanie likwidacji zagrożenia jakie stwarza obecność wyrobów zawierających azbest, powierzone jest urzędом na szczeblu centralnym oraz terytorialnym. W ustawach i aktach wykonawczych określone zostały szczegółowe obowiązki dla poszczególnych jednostek samorządowych.

2. CEL I ZADANIA PROGRAMU

1) Celem Programu jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z otoczenia człowieka oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie. W programie opisano ogólne mechanizmy oraz zasady pomocy, której zarząd Gminy zamierza udzielić osobom decydującym się na usunięcie elementów zawierających azbest z budynków lub budowli. Pomoc ta ma na celu zachęcić do podejmowania tego rodzaju działań oraz minimalizować ryzyko związane z nieprawidłowym wykonaniem operacji demontażu. Podejmowane działania mają również na celu zapobieżenie niewłaściwego gospodarowania odpadami zawierającymi azbest. Zatem podstawowym celem niniejszego „Programu” jest usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Sztum, a przez to wyeliminowanie negatywnego wpływu ekspozycji mieszkańców na działanie tego niebezpiecznego materiału. Osiągnięcie tego celu skutkowało będzie wypełnieniem przez miasto i gminę Sztum zobowiązań jakie rząd Rzeczypospolitej Polskiej złożył wobec Wspólnoty Europejskiej deklarując całkowite oczyszczenie terenu państwa z azbestu i wyrobów go zawierających do roku 2032. Niniejszy program zakłada realizację niżej wyspecyfikowanych zadań:

1. Inwentaryzacja i stworzenie ewidencji jakościowej i ilościowej dla lokalizacji wyrobów zawierających azbest.
2. Podjęcie działań edukacyjno – informacyjnych w zakresie:
 - obowiązków posiadaczy nieruchomości, na których zlokalizowano wyroby zawierające azbest,
 - postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
 - bezpiecznego usuwania oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.
3. Opracowywanie i wdrażanie metod stymulacji, w tym instrumentami finansowymi, do usuwania wyrobów zawierających azbest.
4. Organizację systemu odbioru i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest z terenu nieruchomości stanowiących mienie osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek i zakładów budżetowych oraz innych obiektów.
5. Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania prac związanych z usunięciem azbestu i wyrobów go zawierających dla osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych oraz innych właścicieli zainteresowanych finansowaniem zewnętrznym.
6. Podejmowanie działań w zakresie cyklicznego pozyskania środków pozabudżetowych na operacje związane z trwałym usunięciem azbestu i wyrobów zawierających azbest.
7. Udzielenie pomocy finansowej osobom zainteresowanym usuwaniem azbestu, w zakresie i rozmiarze oraz na warunkach ustalonych na dany rok kalendarzowy.
8. Usunięcie wyrobów azbestowych z obiektów oświatowych, użyteczności publicznej oraz innych obiektów stanowiących mienie gminne.
9. Stymulowanie i wspieranie działań związanych z wymianą sieci wodociągowo – kanalizacyjnej zawierającej w swoim składzie minerały azbestowe.
10. Eliminacja możliwości nielegalnego składowania wyrobów azbestowych, poprzez systematyczny nadzór nad sporządzoną ewidencją obiektów, na których zlokalizowano azbest lub wyroby zawierające azbest.
11. Likwidacja dzikich składowiska materiałów zawierających azbest poprzez usunięcie odpadów azbestowych z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania.
12. Oczyszczanie terenów publicznych Miasta i Gminy Sztum z materiałów zawierających azbest.
13. Przeprowadzenie okresowych aktualizacji i weryfikacji „Programu”.

3. OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE I JEJ CHARAKTERYSTYKA W ASPEKCIE REALIZACJI PROGRAMU

1) Sztum jest stolicą powiatu sztumskiego stanowiącą centrum administracyjne, gospodarcze i kulturowe o zasięgu ponadlokalnym z bogatą tradycją historyczną. Miasto i gmina Sztum zajmuje powierzchnię 181 km², natomiast

miasto zajmuje powierzchnię 4,59 km². Na terenie miasta i gminy zamieszkuje 18.489 mieszkańców, z czego 8.015 na terenie miasta Sztum. Gmina Sztum jest gminą miejsko – wiejską o charakterze rolniczo przemysłowym z dynamicznie rozwijającym się sektorem turystycznym. Analizowany teren charakteryzuje się szczególnymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. W środkowej części gminy znajdują się jeziora: Sztumskie, Barlewickie, Białe i Parleta (dzikie jezioro położone w lesie z niezliczoną ilością ptactwa wodnego i niezwykle mikroklimatem). Miasto otaczają lasy (pow. 4458 ha) z dużą ilością zwierzyny łownej (rewir dewizowy) i bogatym runem leśnym. Krajobraz pojezierny oraz położenie w dolinie Wisły czynią gminę atrakcyjnym terenem do wypoczynku i rekreacji. Gmina ma także piesze szlaki turystyczne leżące na trasie międzynarodowego szlaku rowerowego R-1. Na jej terenie można aktywnie wypoczywać w wielu kwaterach agroturystycznych, położonych w atrakcyjnych miejscach oraz korzystać z kąpielisk, wypożyczalni sprzętu wodnego, pól namiotowych, kortów tenisowych, boisk i stadionu, stadniny koni. Rezerwaty to kolejne miejsce wypoczynku godne polecenia, jest ich kilka w gminie: Parów Węgry, Las Łęgowy nad Nogatem, Mątaawy, Biała Góra (rezerwaty leśne, florystyczne). Miasto leży na szlaku turystycznym Gdańsk – Malbork – Toruń oraz przy międzynarodowej trasie rowerowej R-1 prowadzącej z Calais we Francji do Sankt Petersburga w Rosji. Sztum jest także częścią trasy turystycznej zwanej „Szlakiem Powiśla”, która prowadzi z Elbląga przez Malbork do Kwidzyna. Realizacja programu suwania azbestu z terenu miasta i gminy Sztum ma kluczowe znaczenie w aspekcie rozwoju turystyki oraz promocji terenu miasta i gminy w kontekście rozwoju sfery turystyki, wypoczynku i rekreacji. Założeniem niniejszego programu jest sukcesywna akcja informacyjno – edukacyjna w zakresie problematyki wyrobów zawierających azbest oraz ich szkodliwości dla zdrowia i życia ludzi. Połączenie tych działań informacyjnych z systematycznym dofinansowywaniem działań związanych z usuwaniem, transportem i unieszkodliwianiem tych materiałów winno skutkować całkowitą likwidacją wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Sztum. Z uwagi na znaczne rozciągnięcie obszarowe gminy istotnym będzie dotarcie do wszystkich użytkowników wyrobów zawierających azbest i regularne ponawianie akcji informacyjno – edukacyjnej. Instrumenty finansowe również powinny stymulować sukcesywne usuwanie azbestu z terenu miasta i gminy. W kontekście uwarunkowań rozwojowych oraz perspektyw rozwoju turystyki, całkowite usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Sztum ma kluczowe znaczenie dla rozwoju Sztumu. Zatem zakłada się całkowite usunięcie azbestu i wyrobów go zawierających do roku 2032, przy czym w okresie obowiązywania niniejszego programu zakłada się pozyskiwanie środków pozabudżetowych na cel demontażu, transportu i unieszkodliwienia azbestu oraz prowadzenie cyklicznych kampanii informacyjnych w obszarze problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w szczególności w rejonie nie zidentyfikowanych lokalizacji wykorzystywania wyrobów zawierających azbest. Istotnym elementem decydującym o sprawności usuwania azbestu będą instrumenty finansowania zewnętrznego, które nie są zależne od polityki lokalnych władz samorządowych.

4. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ ICH ODDZIAŁYWANIE NA ZDROWIE LUDZI

- 1) CHARAKTERYSTYKA I RODZAJE AZBESTU - Azbest to ogólna nazwa minerałów z grupy amfiboli i serpentynów występujących w przyrodzie. Jest minerałem posiadającym włóknistą strukturę. Wykazuje on znaczną wytrzymałość na rozciąganie, źle przewodzi ciepło, ma właściwości dźwiękochłonne i jest względnie odporny na działanie czynników chemicznych. Cechą charakterystyczną włókien azbestowych jest możliwość rozszczepiania się włókien na coraz mniejsze elementy. Własności azbestu sprawiły, że stał się on materiałem bardzo rozpowszechnionym w naszym otoczeniu, znajdując zastosowanie przy wytwarzaniu całej gamy wyrobów przemysłowych, jak i produktów używanych w życiu codziennym. Cechą charakterystyczną azbestu jest m.in. jego niepalność. Właściwość tę wykorzystywano m. in. do wyrobu knotów świec, niepalnego papieru czy też wyrobów tekstylnych. W lata 80-tych naszego stulecia stwierdzono, że oprócz niezaprzeczalnych pozytywnych właściwości azbestu istnieją również jego negatywne strony. Wiąże się to przede wszystkim z włóknistą strukturą tego minerału. Potwierdzone zostało rakotwórcze działanie włókien azbestu na organizmy żywe. Biologiczna agresywność włókien azbestu jest zależna od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Istotne znaczenie ma tu ich średnica. Wykazano, że włókna cienkie – o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i to one odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych podczas gdy włókna grube – o średnicy powyżej 5 μm zatrzymują się w górnej części układu oddechowego. Wzory chemiczne głównych rodzajów azbestu przedstawiają się następująco:

- chryzotyl $Mg_6[(OH)_8Si_4O_{10}]$
- krokidolit $Na_7Fe_3Fe_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- amozyt $(Fe,Mg)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- antofyllit $(Mg, Fe)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- termolit $Ca_2Mg_5[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- aktynolit $Ca_2/Mg[(OH)Si_4O_{11}]_2$

1. Azbest jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi. W związku z tym, azbest znajduje się w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, jako niebezpieczna substancja chemiczna o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Badania naukowe udowodniły, że azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażania dróg oddechowych na wdychanie jego włókien. Z powodu chorobotwórczego działania azbestu od 1999 roku zakazano obrotu wyrobami zawierającymi azbest (z nielicznymi wyjątkami dotyczącymi specjalistycznych wyrobów głównie na potrzeby przemysłu chemicznego bądź energetyki). Narażenie zawodowe na pył azbestowy wiązało się przede wszystkim z występowaniem chorób układu oddechowego: azbestozy, łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc czy międzybłoniaków. Wyroby zawierające azbest, w zależności od ich rodzaju podzielić można na dwie klasy:

- klasa I – obejmuje wyroby o gęstości mniejszej niż 1000 kg/m³ definiowane jako miękkie zawierające powyżej 20 % azbestu. Wyroby te ulegają łatwo uszkodzeniom mechanicznym, co wiąże się z uwalnianiem włókien do środowiska. Do wyrobów tego typu zaliczane są koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelnkowe, materiały i wykładziny cierne.
- klasa II – obejmuje materiały o gęstości powyżej 1000 kg/m³ zawierają azbest w ilości poniżej 20 %. W przypadku uszkodzenia tego typu materiału emisja jest znacznie niższa niż w przypadku wyrobów z klasy I. Do tego typu materiałów zaliczane są płyty azbestowo – cementowe faliste i płyty azbestowo – cementowe „karo” jak również płyty płaskie powszechnie stosowane w budownictwie. Z wyrobów azbestowo – cementowych produkowane były również rury wodociągowe i kanalizacyjne i przewody kominowe.

2) RODZAJE MATERIAŁÓW WYTWARZANYCH Z ZASTOSOWANIEM AZBESTU - Prawdziwy przełom w stosowaniu azbestu nastąpił w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia. Wtedy to odkryto we Włoszech złoża chryzotylu i tremolitu. Początkowo zastosowanie azbestu ograniczało się do wyrobów niepalnej papy, zwłaszcza, gdy plągą były pożary budynków. Prawdziwym przebojem azbest stał się za sprawą silników parowych. Zaczęto go stosować jako różnego rodzaju izolacje kotłów, jak również odprowadzających parę rur, tutaj spore znaczenie miał przemysł stoczniowy. Oprócz przemysłu stoczniowego azbest zaczęto stosować na szerszą skalę do produkcji płyt azbestowo cementowych znanych również jako eternit. Spore znaczenie miało również stosowanie go jako surowca do produkcji wyrobów włókienniczych, przedzdy, sznurów, szczeliw, klocków hamulcowych, tarcz sprzęgłowych itp. Szacuje się, że wyprodukowano w sumie około 5 tysięcy rodzajów produktów zawierających w swoim składzie azbest. Azbest był stosowany przy produkcji min. następujących wyrobów:

- wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowego i amfibolowych, takie jak: pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne,
- wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin ognioodpornych – zawierają one w zależności od przeznaczenia od 75 do 100 % azbestu, głównie chryzotylu,
- wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione,
- wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe stosowane do różnego typu hamulców,

- wyroby tekstylne: sznury i maty,
- wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu

1. Szacuje się (w skali kraju), że ok. 96% ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest stanowią płyty azbestowo-cementowe (faliste i płaskie). Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce rozpoczęła się w 1907 r. jednak stosowanie azbestu na szeroką skalę w budownictwie nastąpiło w latach 60-tych, po uruchomieniu zakładów wyrobów azbestowo-cementowych. Głównym surowcem stosowanym do produkcji był azbest chryzotylowy, ale do połowy lat osiemdziesiątych do produkcji rur ciśnieniowych stosowany był także krokidolit oraz niewielkie ilości amozytu. Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce została zakazana ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późniejszymi zmianami). Zgodnie z ustawą w Polsce 28 września 1998 r. została całkowicie zakończona produkcja płyt azbestowo-cementowych (a wcześniej innych wyrobów zawierających azbest). Od 1 stycznia 2005 r. obowiązuje w Polsce, podobnie jak w całej Unii Europejskiej, zakaz stosowania i obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

3) ASPEKTY GOSPODAROWANIA ODPADAMI AZBESTOWYMI - Odpady zawierające azbest to pozostałości powstałe przy demontażu wyrobów azbestowo-cementowych lub wyrobów izolacyjnych zawierających azbest. W trakcie prowadzenia prac demontażowych, podczas szlifowania wyrobów, cięcia czy łamania płyt elewacyjnych powstaje pył, zawierający włókna respirabilne tzn. włókna wykazujące zdolność występowania w powietrzu w postaci aerozolu, przez co zdolne są przedostawać się do organizmu razem z wdychanym powietrzem. Wprowadzone układem oddechowym do organizmu wnikają do pęcherzyków płucnych, skąd nie są już wydalane. Włókna te mają właściwości rakotwórcze. Z tego względu odpady zawierające azbest zaklasyfikowano jako odpady niebezpieczne Wyroby zawierające azbest z chwilą ich usunięcia z miejsca zabudowania stają się odpadami, które zostały zakwalifikowane do niebezpiecznych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów, niżej wyspecyfikowane rodzaje odpadów zawierających azbest zaliczono do odpadów niebezpiecznych:

- a) podgrupa: odpady z produkcji przygotowania, obrotu i stosowania chlorowców i chemicznych procesów przetwórstwa chloru.
 - Kod: 06 07 01*
 - rodzaj: odpady azbestowe z elektrolizy
- b) podgrupa: odpady z innych nieorganicznych procesów chemicznych
 - Kod: 06 13 04*
 - rodzaj: odpady z przetwarzania azbestu
- c) podgrupa: odpady z hutnictwa szkła
 - Kod: 10 11 81*
 - rodzaj: odpady zawierające azbest
- d) podgrupa: odpady z produkcji spoiw mineralnych, w tym cementu, wapna i tynku oraz wytworzonych z nich wyrobów
 - Kod: 10 13 09*
 - rodzaj: odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo – cementowych
- e) podgrupa: odpady opakowaniowe
 - Kod: 15 01 11*

- rodzaj: opakowania z metali zawierających niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi

f) podgrupa: zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy, odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów

- Kod: 16 01 11*

- rodzaj: okładziny hamulcowe zawierające azbest

g) podgrupa: odpady z urządzeń elektrycznych i elektronicznych

- Kod: 16 02 12*

- rodzaj: zużyte urządzenia zawierające wolny azbest

h) podgrupa: materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest

- Kod: 17 06 01*

- rodzaj: materiały izolacyjne zawierające azbest

i) podgrupa: materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest

- Kod: 17 06 05*

- rodzaj: materiały konstrukcyjne zawierające

1. Szacuje się, że w Polsce 85 % azbestu znajduje się w wyrobach budowlanych. Wyroby te były bardzo popularne w latach 70-tych i 80-tych głównie na wsiach. Ich niezaprzeczalnym walorem była cena. Obecnie w Polsce, samych płyt azbestowo - cementowych szacuje się na około 1,5 mld m². W polskich warunkach graniczny okres bezpiecznego użytkowania wyrobów z szarej płyty dachowej elewacyjnej czy też malowanej płyty elewacyjnej wynosi 30 lat. Okres bezpiecznego użytkowania innych wyrobów zawierających azbest jest z reguły krótszy. Znaczna część społeczeństwa utożsamia jednak azbest i wszelkie z tym związane zagrożenia z płytami azbestowo - cementowymi, stosowanymi jako pokrycia dachów. Tu zastosowanie miały głównie płyty faliste, a na płyty elewacyjne używano niemal wyłącznie płyty płaskie. W związku z tym problem pogarszania się stanu technicznego wyrobów azbestowo - cementowych, w miarę upływu czasu będzie narastać. Jest to ważny argument na rzecz rozpowszechniania, stosowania i egzekwowania właściwych, bezpiecznych metod eksploatacji, usuwania, transportu i unieszkodliwiania odpadów powstałych z tych wyrobów.

- 4) ZIDENTYFIKOWANE SKUTKI EKSPOZYCJI NA DZIAŁANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST - Chorobotwórcze działanie azbestu występuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Oznacza to, że dopóki włókna nie są uwolnione do powietrza nie stanowią zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. Azbest może być także obecny w wodzie, napojach i pokarmach, skąd przenika do organizmu człowieka. Jednak nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest dostający się do organizmu drogą pokarmową jest szkodliwy dla zdrowia. Naturalne źródła emisji włókien azbestowych w praktyce mają mniejsze znaczenie niż źródła związane z działalnością człowieka. Obecnie po zaprzestaniu produkcji wyrobów zawierających azbest tymi źródłami są: Niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest. Użytkowanie wyrobów azbestowych, co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych. Niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska, szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest. Są to źródła występujące wewnątrz pomieszczeń. Stosowanie wyrobów azbestowych, a w konsekwencji możliwość uwalniania włókien azbestu do środowiska, spowodowało wzrost zainteresowania zdrowotnymi skutkami środowiskowej ekspozycji na azbest. Pierwsze doniesienia o szkodliwym wpływie pyłu azbestu na układ oddechowy przypadają na lata 20- te i 30-te XX wieku i pochodzą z Anglii. Wszystkie rodzaje azbestu umieszczone są na liście czynników rakotwórczych stanowiącej załącznik 1 do Rozporządzenia Ministra

Zdrowia i Opieki Społecznej z 11.09.1996r. (Dz. U. Nr 121, poz. 571) w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Dla uniknięcia groźby chorób organizm nie powinien być ekspozycyjnie na powietrze znacznie zanieczyszczone tymi pyłami. Ekspozycja nieznaczna, przypadkowa wydaje się nieunikniona, tak z uwagi na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych do niedawna będących w powszechnym użyciu, jak z powodu konsekwencji tego rozpowszechnienia - stałej obecności zmiennych na ogół niewielkich poziomów pyłów azbestu, występujących w powietrzu atmosferycznym w sposób naturalny. Zanieczyszczenia te w obszarach zindustrializowanych występują w nieco wyższych poziomach. Wyróżniamy trzy zasadnicze rodzaje ekspozycji na pył azbestowy: □ Ekspozycję zawodową – związaną z pracą w warunkach narażenia na pył azbestu. □ Ekspozycję para-zawodową – dotyczy ona mieszkańców sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów. □ Ekspozycję środowiskową – związaną z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych. Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak: □ –pylica azbestowa (azbestoza) - rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych, powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej, □ –zmiany opłucnowe - występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe, powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej, □ –rak płuc - najczęściej powodowanym przez azbest nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli.

- 5) **STANDARDY JAKOŚCI ŚRODOWISKA I NORMY STEŻENIA PYŁU AZBESTOWEGO** Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien•m³ -1 powietrza w pomiarach 24 – godzinnych. Wartość stężenia włókien azbestu w powietrzu atmosferycznym zależy nie tylko od źródeł emisji pyłu do powietrza, ale w znacznym stopniu zależna jest od warunków atmosferycznych w jakich został wykonany pomiar. Zmienność wielkości stężeń włókien w powietrzu jest ściśle związana z warunkami meteorologicznymi, wymaga przeprowadzenia kilkakrotnych pomiarów w różnych porach roku, co umożliwia ustalenie wartości uśrednionego stężenia dla dłuższego, zwykle rocznego, okresu i daje możliwość porównania z wartością odniesienia przyjętą dla Polski dla roku kalendarzowego, wynoszącą 250 włókien•m³ -1. Polska powinna zostać objęta stałym monitoringiem stanu zdrowia ludności narażonej na oddziaływanie azbestu, gdyż zagrożenie to stale zwiększa się na skutek nie usunięcia przyczyn zachorowalności. Usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy lub na własną rękę zwiększa zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców. Usunięcie tych zagrożeń będzie w skali kraju wymagało: □ –monitorowania i utworzenia bazy danych o aktualnym narażeniu mieszkańców, □ opracowania programu uwzględniającego również korzyści społeczne i ekonomiczne z powodu obniżenia zachorowalności i zgonów spowodowanych azbestem, □ powołania referencyjnego ośrodka dla badań i oceny ryzyka zdrowotnego. Nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO, jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo - cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

5. ZAKRES OBOWIĄZKÓW I ODPOWIEDZIALNOŚCI W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z AZBESTEM

- 1) **OBOWIĄZKI ORGANÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO** - Podstawowe obowiązki organów samorządu terytorialnego na poziomie gminnym, wynikające z Krajowego Programu Usuwania Azbestu oraz aktualnego prawodawstwa w tej materii, przedstawiają się następująco: □ Opracowanie, przyjęcie i okresowa aktualizacja planu gospodarki odpadami z uwzględnieniem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. □ Sporządzenie, zatwierdzenie i okresowa aktualizacja Gminnego Programu Usuwania Azbestu i wyrobów zawierających azbest, □ Opracowanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycje azbestu. □ Gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne tj. właścicieli i zarządców nieruchomości, o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania. □ Przedkładanie Radzie gminy co dwa lata sprawozdania z realizacji planu gospodarowania odpadami, w tym niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Gminy mają także służyć pomocą swoim mieszkańcom na temat wymaganych procedur

usuwania, zabezpieczania, wywożenia i składowania azbestu. Informacje te powinny znaleźć się na stronie internetowej urzędu gminy, na tablicach informacyjnych w jego budynku, ulotkach i plakatach, a także być przekazywane podczas spotkań z mieszkańcami. W zakresie edukacji ekologiczno – środowiskowej gminy powinny również współpracować z lokalnymi mediami oraz dziennikarzami starając się zainteresować ich tematyką azbestu, szczególnie w skali regionu, oraz służąc informacjami na temat jego usuwania tak, aby wzmocnić prowadzone, przez siebie działania informacyjno- edukacyjne.

2) OBOWIĄZKI WŁAŚCICIELI, ZARZĄDCÓW LUB UŻYTKOWNIKÓW NIERUCHOMOŚCI -

Podstawowym celem aktualnie obowiązujących uregulowań prawnych dotyczących użytkowania wyrobów zawierających azbest jest niedopuszczenie do wykorzystania azbestu lub wyrobów azbestowych zawierających azbest w sposób umożliwiający uwalnianie włókien azbestu do środowiska, a sukcesywnie usuwane wyroby azbestowe winny być zastępowane wyrobami niezawierającymi tego minerału. Kwestie te generalnie regulują: □ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876), □ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649). Uregulowania te obligują właścicieli, zarządców, użytkowników nieruchomości, urządzeń, instalacji przemysłowych zawierających azbest między innymi do: □ Okresowych kontroli stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w terminach wynikających z ocen stanu tych wyrobów. Z przeprowadzonej kontroli należy sporządzić ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest w/g klasyfikacji: □ I stopień pilności – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie, □ II stopień pilności – ponowna ocena w czasie 1 roku, □ III stopień pilności – ponowna ocena w terminie 5 lat. □ Sporządzania i przedkładania organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest. Wzór druku do sporządzenia oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest stanowi załącznik nr 2 do niniejszego Programu. □ Usuwania wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek ich nadmiernego zużycia lub uszkodzenia □ Corocznego sporządzania planu kontroli jakości powietrza obejmującego pomiar stężenia azbestu dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest. □ Przeglądu i oznakowania (wg ustalonych prawem zasad) miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest. □ Sporządzania inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzanie spisu z natury. □ Sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (w wypadku przedsiębiorców) albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta (dotyczy osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami) wraz z coroczną aktualizacją, informacji o: □ wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, □ wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone. Wzór dokumentu potwierdzającego informacje o identyfikacji miejsc wykorzystywania wyrobów zawierających azbest stanowi załącznik nr 3 do tego Programu. Przykład dokumentu stwierdzającego zakończenie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest stanowi załącznik nr 4 do niniejszego programu. □ Zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

3) OBOWIĄZKI WYKONAWCÓW PRAC POLEGAJĄCYCH NA ZABEZPIECZENIU I USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST -

Podstawowym obowiązkiem wytwórcy odpadów zawierających azbest, którym w rozumieniu ustawy o odpadach jest wykonawca robót demontażowych i modernizacyjno – remontowych jest uzyskanie pozwolenia wydawanego w drodze decyzji administracyjnej zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie właściwemu organowi administracji informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi, w zależności od ilości wytwarzanych odpadów. Podmiot prowadzący usługi w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest zobowiązany jest również do: □ Prowadzenia ewidencji wytwarzanych odpadów z podziałem na poszczególne rodzaje odpadów z zastosowaniem wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów tj. karty ewidencji odpadu, która stanowi załącznik nr 5 do niniejszego opracowania oraz karty przekazania odpadu, której wzór stanowi załącznik nr 6 do tego programu. □ Przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy

zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. □ Opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności: □ Identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium, □ informacje o metodach wykonywania planowanych prac, □ zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, □ ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza, □ posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu, □ zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy. □ Zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, □ Złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych. Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, w zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest. W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004 r. Od tego też roku właściciele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania marszałkowi województwa i wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacji o wyrobach, których wykorzystanie zakończono. Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu. W przypadkach nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi. Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego. Każde miejsce, gdzie zidentyfikowano azbest lub wyroby, w tym opakowania lub odpady, zawierające azbest podlega obowiązkowi oznakowania. Wzór znaku oraz wytyczne w sprawie oznakowania nieruchomości określa rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Wzór oznakowania wyrobów, odpadów stanowi załącznik nr 7 do niniejszego Programu.

6. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. W skład gminy Sztum wchodzi miasto Sztum oraz 18 sołectw, do których należą:

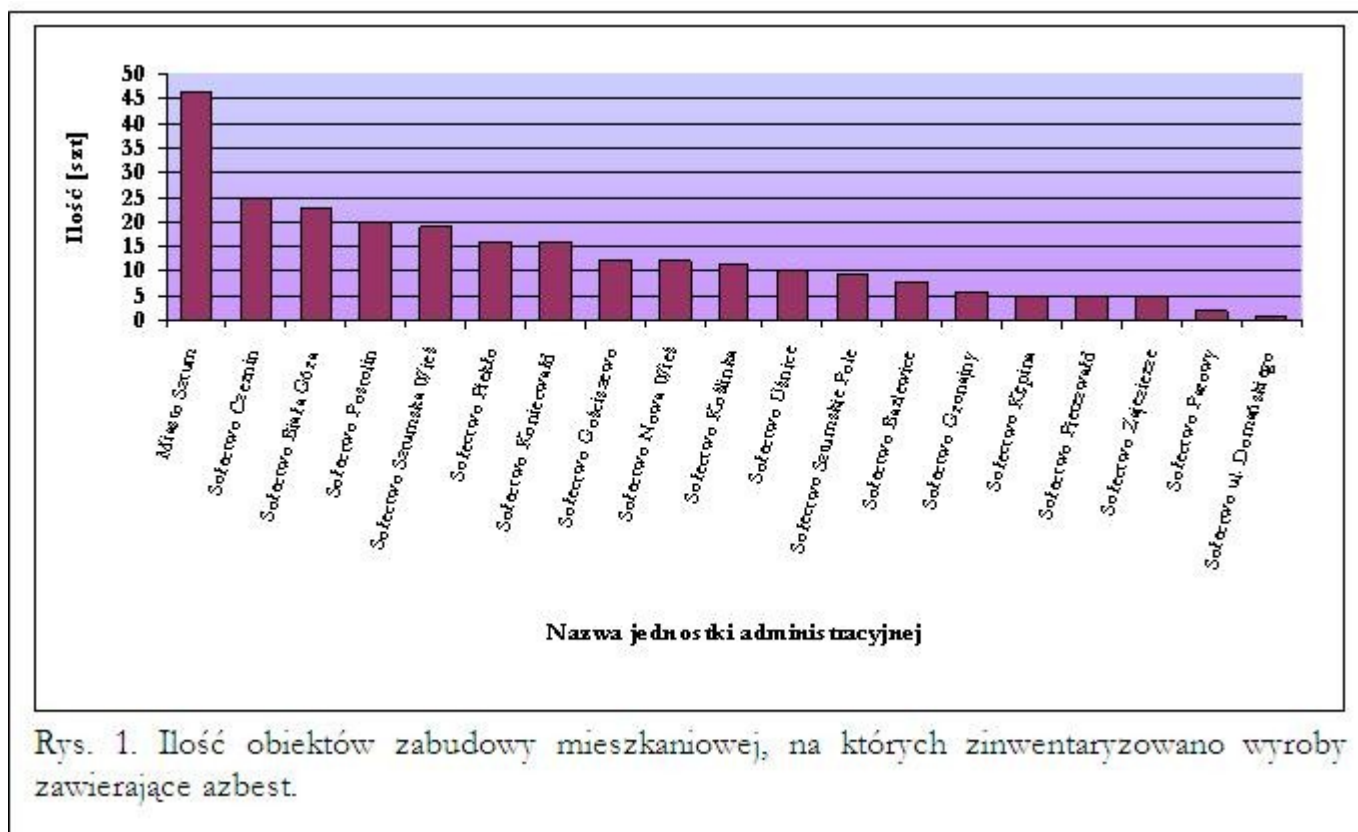
Sołectwo Barlevice z miejscowościami Barlewiczki i Barlevice. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 328 osób. Sołectwo Biała Góra, w skład którego wchodzi miejscowości Biała Góra, Wydry i Wygoda. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 258 osób. Sołectwo ul. Domańskiego liczy 74 mieszkańców. Sołectwo Czernin z miejscowościami Górki, Cygusy, Szpitalna Wieś i Ramzy. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 2.396 osób. Sołectwo Gościszewo z miejscowościami Gościszewo i Węgry. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 797 osób. Sołectwo Gronajny, które liczy 212 mieszkańców. Sołectwo Kępina z 85 mieszkańcami. Sołectwo Koślinka, które liczy 133 mieszkańców. Sołectwo Koniecwałd, w skład którego wchodzi miejscowości Koniecwałd, Grzępa, Goraj, PGR Koniecwałd i Polanka. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 521 osób. Sołectwo Nowa Wieś liczy 432 mieszkańców. Sołectwo Piekło, które liczy 344 mieszkańców. Sołectwo Pietrzwałd z miejscowościami Pietrzwałd i PGR Pietrzwałd. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 153 osoby. Sołectwo Postolin, w skład którego wchodzi miejscowości Postolin, ZR Postolin, Polaszki i Michorowo. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 670 osób. Sołectwo Parowy, które liczy 77 mieszkańców. Sołectwo Sztumska Wieś, w skład którego wchodzi miejscowości Sztumska Wieś i ZR Sztumska Wieś. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 428 osób. Sołectwo Sztumskie Pole z 464 mieszkańcami. Sołectwo Uśnice z miejscowościami Uśnice, Parpary i Wilki. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 324 osoby. Sołectwo Zajezerze, w skład którego wchodzi miejscowości Zajezerze i Lewark. Liczba mieszkańców sołectwa wynosi 144 osoby. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest dla terenu Miasta i Gminy Sztum została wykonana metoda spisu z natury. Szacunkowe powierzchnie pokryte azbestem przemnożono przez szacunkową masę jednego metra kwadratowego płyty azbestowej tj. 11 kg. Jednocześnie prezentowany w niniejszym rozdziale szacunek powierzchni, masy i ilości obiektów zawiera margines bezpieczeństwa obliczony z niepewnością 15 %.

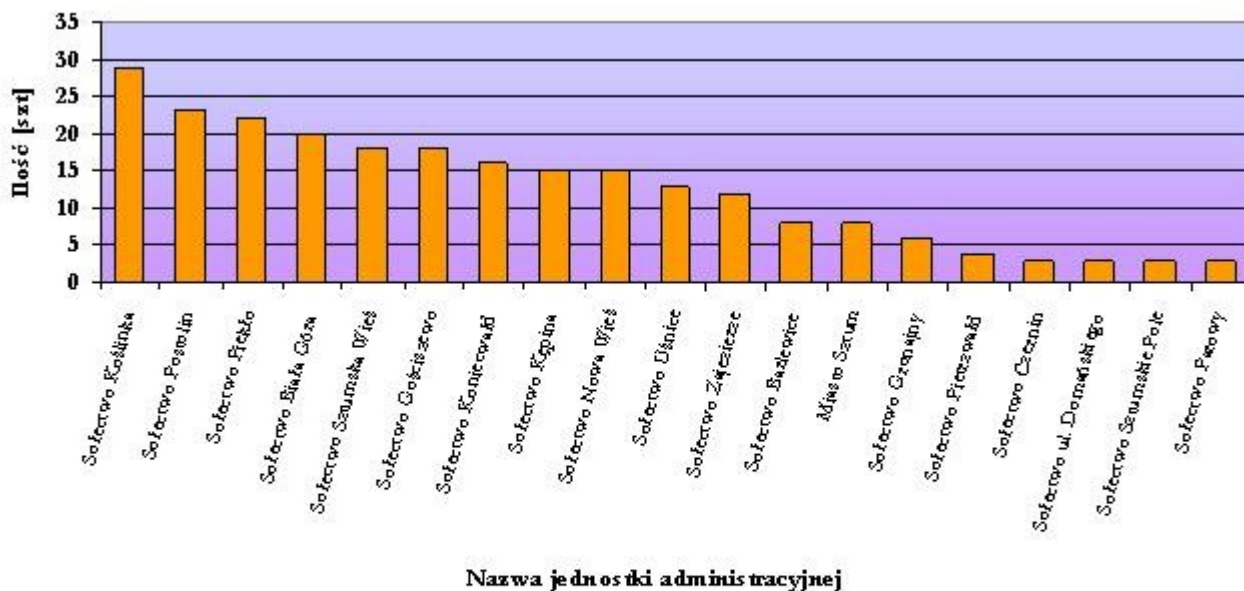
- 1) **OBIEKTY ADMINISTROWANE PRZEZ OSOBY FIZYCZNE** - Jak wynika z danych prezentowanych w Tabeli nr 1 – szacunkowa ilość obiektów, na których zinwentaryzowano azbest lub wyroby zawierające azbest na terenie Miasta i Gminy Sztum stanowi 490, przy czym 251 obiektów to budynki mieszkalne przeznaczone do stałego pobytu ludzi, natomiast 239 obiektów to budynki gospodarskie przeznaczone do trzymania zwierząt lub inne obiekty, w tym szopy i garaże. Obiekty zlokalizowane na terenie miasta Sztum stanowią 11% ogólnego udziału obiektów zinwentaryzowanych w granicach Miasta i Gminy Sztum, pozostałe 89% stanowią obiekty zlokalizowane na obszarze gminy. Największa ogólna liczba obiektów zlokalizowana jest w Sołectwach Koślinka, Biała Góra oraz Postolin.

TABELA NR 1 SZACUNKOWA ILOŚĆ OBIEKTÓW, NA KTÓRYCH ZINWENTARYZOWANO AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST NA TERENIE MIASTA I GMINY SZTUM						
LP.	NAZWA JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNEJ	SZACUNKOWA ILOŚĆ OBIEKTÓW DLA:			MARGINES TOLERANCJI DLA SUMY JEDNOSTEK PRZY PRAWDOPODOBIEŃSTWIE 83% [SZT.]	UDZIAŁ SUMY OBIEKTÓW NA TERENIE MIASTA I GMINY [%]
		ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	ZABUDOWY GOSPODARCZEJ I INNEJ	SUMA DLA JEDNOSTKI		

Miasto:						
1.	Sztum	46	8	54	± 8,1	11,02
Gmina:						
1.	Sołectwo Barlevice	8	8	16	± 2,4	3,26
2.	Sołectwo Biała Góra	23	20	43	± 6,4	8,77
3.	Sołectwo ul. Domańskiego	1	3	4	± 0,6	0,82
4.	Sołectwo Czernin	25	3	28	± 4,2	5,72
5.	Sołectwo Gościszewo	12	18	30	± 4,5	6,12
6.	Sołectwo Gronajny	6	6	12	± 1,8	2,45
7.	Sołectwo Kępina	5	15	20	± 3,0	4,09
8.	Sołectwo Koślinka	11	29	40	± 6,0	8,16
9.	Sołectwo Koniecwałd	16	16	32	± 4,8	6,53
10.	Sołectwo Nowa Wieś	12	15	27	± 4,0	5,52
11.	Sołectwo Piekło	16	22	38	± 5,7	7,75
12.	Sołectwo Pietrzwałd	5	4	9	± 1,3	1,84
13.	Sołectwo Postolin	20	23	43	± 6,4	8,77
14.	Sołectwo Parowy	2	3	5	± 2,4	1,02
15.	Sołectwo Sztumska Wieś	19	18	37	± 0,7	7,55
16.	Sołectwo Sztumskie Pole	9	3	12	± 5,5	2,45
17.	Sołectwo Uśnice	10	13	23	± 3,4	4,69
18.	Sołectwo Zajączewo	5	12	17	± 2,5	3,47
Podsumowanie:						
1.	Miasto i Gmina Sztum	251	239	490	± 73,5	100

2. Graficzne przedstawienie zagadnień ilości obiektów pokrytych azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest na obszarze poszczególnych jednostek administracyjnych Miasta i Gminy Sztum dla obiektów zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej przedstawiają odpowiednio wykres nr 1 i wykres nr 2.

Rys. 2. Ilość obiektów zabudowy gospodarczej i innej, na których zinwentaryzowano wyroby zawierające azbest.

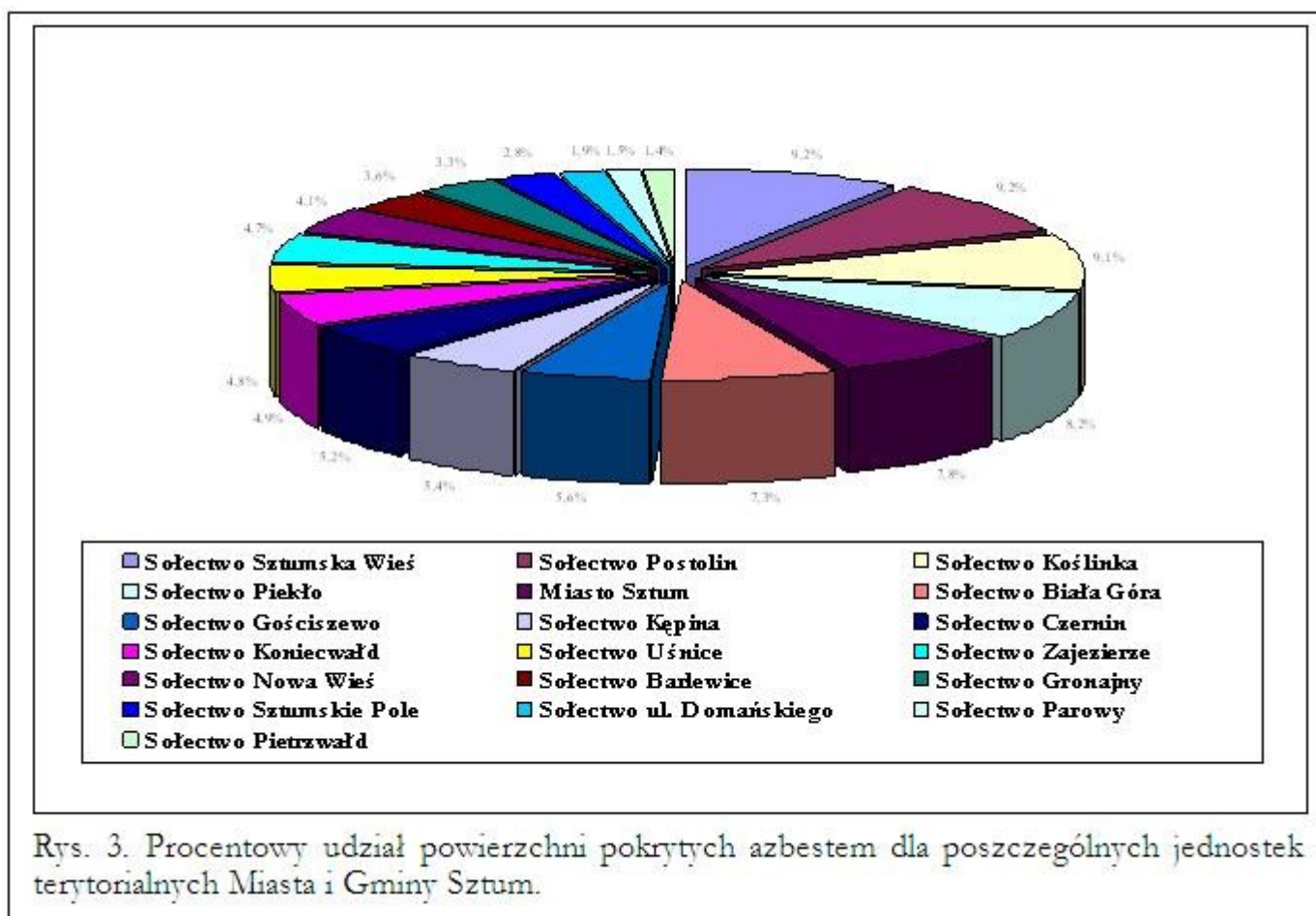
3. Inwentaryzacja lokalizacji wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Sztum zakresem przedmiotowym obejmowała zarówno ewidencję obiektów, jak i spis powierzchni pokrytych wyrobami zawierającymi azbest. W przypadku dostępności danych technicznych obiektu powierzchnie pokryte azbestem zostały określone na podstawie tych dokumentów. W przypadkach braku danych technicznych o obiekcie, powierzchnia pokryta wyrobami zawierającymi azbest była spisywana z natury. Wobec powyższego nieuchronnie może wystąpić tu błąd ludzki, w związku z tym w obliczeniach zastosowano 15 % wartość niepewności szacunku. Masa wyrobów zawierających azbest, podawana również z prawdopodobieństwem występowania 85 % została określona na podstawie szacunkowej masy 1 m² płyty azbestowo – cementowej, którą na potrzeby niniejszej dokumentacji przyjmuje się na 11 kg. Masa pokryć dachowych w niniejszym Programie podawana jest w tonach. Jak wynika z danych zestawionych w tabeli Nr 2 – szacunkowa ilość azbestu lub wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Sztum, maksimum powierzchni pokrytej azbestem obserwowane jest w Sołectwie Sztumska Wieś, ponieważ, aż 6.463 m² na obiektach mieszkalnych i gospodarczych. Około 6.457 m² wyrobów zawierających azbest zarówno na budynkach mieszkalnych jak i gospodarczych zinwentaryzowano w Sołectwie Postolin. Niewiele mniej bo około 6.394 m² na sumie obiektów mieszkalnych i gospodarczych zidentyfikowano w Sołectwie Koślinka. Jednocześnie procentowy udział powierzchni pokrytych azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest nie przekracza 10 % dla każdej z jednostek administracyjnych. Graficzne przedstawienie udziału powierzchni pokrytych azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest na tle jednostek

administracyjnych Miasta i Gminy Sztum prezentowane jest na rys. 3

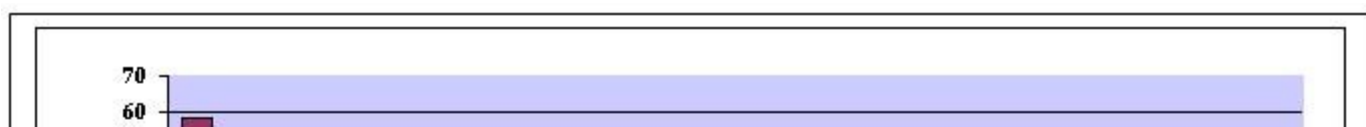
TABELA NR 2 SZACUNKOWA ILOŚĆ AZBESTU LUB WYROBY ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE MIASTA I GMINY SZTUM										
LP.	NAZWA JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNEJ	SZACUNKOWA POWIERZCHNIA DLA: [m ²]			MARGINES TOLERANCJI DLA SUMY JEDNOSTEK PRZY PRAWDOPODOBIEŃSTWIE 85% [m ²]	UDZIAŁ SUMY POWIERZCHNI NA TLE MIASTA I GMINY [%]	SZACUNKOWA MASA DLA: [MG]			MARGINES TOLERANCJI DLA SUMY JEDNOSTEK PRZY PRAWDOPODOBIEŃSTWIE 85% [MG]
		ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	ZABUDOWY GOSPODARCZEJ I INNEJ	SUMA DLA JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNEJ			ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	ZABUDOWY GOSPODARCZEJ I INNEJ	SUMA DLA JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNEJ	
Miasto:										
1.	Sztum	5275	185	5460	± 819	7,76	58,025	2,035	60,06	± 9,01
Gmina:										
1.	Sołectwo Barlevice	1790	772	2562	± 384	3,64	19,690	8,492	28,182	± 4,227
2.	Sołectwo Biała Góra	2923	2194	5117	± 767	7,27	32,153	24,134	56,287	± 8,44
3.	Sołectwo ul. Domańskiego	150	1180	1330	± 199	1,89	1,650	12,980	14,630	± 2,19
4.	Sołectwo Czernin	3606	75	3681	± 552	5,23	39,666	0,825	40,491	± 6,07
5.	Sołectwo Gościszewo	1419	2519	3938	± 591	5,60	15,609	27,709	43,318	± 6,50
6.	Sołectwo Gronajny	780	1546	2326	± 349	3,31	8,580	17,006	25,586	± 3,84
7.	Sołectwo Kępina	720	3080	3800	± 570	5,40	7,920	33,880	41,800	± 6,27
8.	Sołectwo Koślinka	1680	4714	6394	± 959	9,09	18,480	51,854	70,334	± 10,55
9.	Sołectwo Koniecwałd	1422	2048	3470	± 520	4,93	15,642	22,528	38,170	± 5,72
10.	Sołectwo Nowa Wieś	1590	1310	2900	± 435	4,12	17,490	14,410	31,900	± 4,78
11.	Sołectwo Piekło	2554	3229	5783	± 867	8,23	28,094	35,519	63,613	± 9,54
12.	Sołectwo Pietrzwałd	736	268	1004	± 151	1,43	8,096	2,948	11,044	± 1,66
13.	Sołectwo Postolin	2934	3523	6457	± 968	9,18	32,274	38,753	71,027	± 10,65
14.	Sołectwo Parowy	576	446	1022	± 153	1,45	6,336	4,906	11,242	± 1,69
15.	Sołectwo Sztumska Wieś	2589	3874	6463	± 969	9,19	28,479	42,614	71,093	± 10,66
16.	Sołectwo Sztumskie Pole	1218	750	1968	± 295	2,80	13,398	8,250	21,648	± 3,25
17.	Sołectwo Uśnice	1438	1936	3374	± 506	4,80	15,818	21,296	37,114	± 5,57
18.	Sołectwo Zajezerze	730	2560	3290	± 493	4,68	8,030	28,160	36,190	± 5,43
Podsumowanie:										
1.	Miasto i Gmina Sztum	34130	36209	70339	± 10551	100	375,430	398,299	773,729	± 116,06

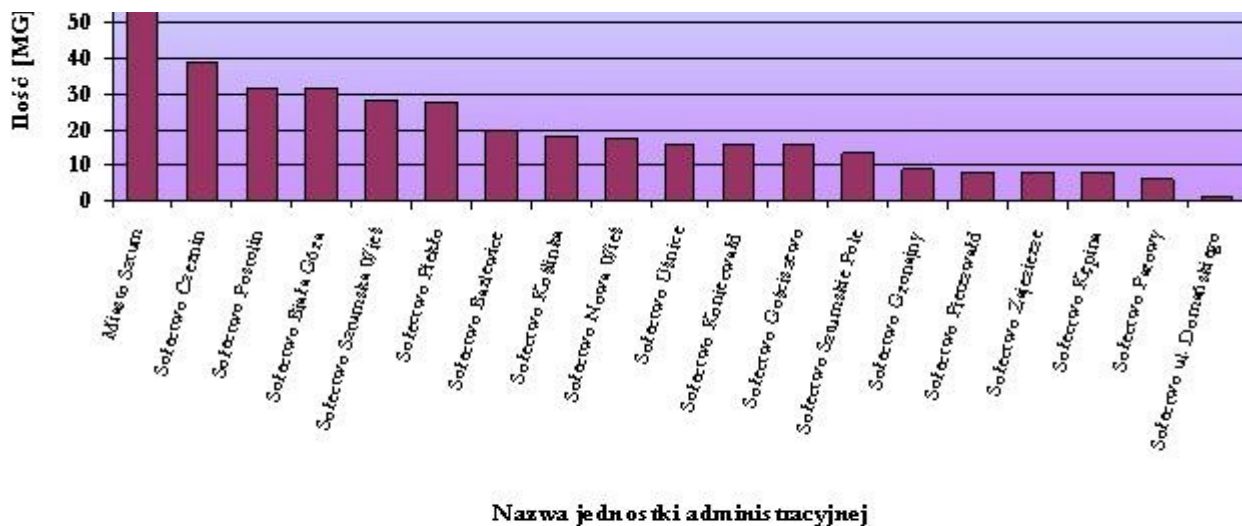
4. Analizując rodzaj zabudowy, na której zinwentaryzowano azbest, w kierunku powierzchni pokrytych azbestem na obiektach przeznaczonych dla stałego zamieszkania ludzi wynika, iż największe powierzchnie pokryte tym materiałem na obiektach mieszkalnych znajdują się w granicach Miasta Sztum. Na terenie Gminy największe powierzchnie na obiektach mieszkalnych pokryte azbestem zlokalizowane są w Sołectwach: Czernin, Postolin, Biała Góra. W przypadku obiektów gospodarczych pokrytych azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest największe powierzchnie tego materiału zlokalizowane są w granicach gminy, na obszarze Sołectw: Koślinka, Sztumska Wieś oraz Postolin. Jak wynika z obliczeń, na obiektach zabudowy mieszkaniowej na obszarze Miasta i Gminy Sztum znajduje się około 34.130 m² wyrobów zawierających azbest, podczas, gdy na budynkach gospodarczych znajduje się

około 36.209 m² wyrobów zawierających azbest. Sumaryczna powierzchnia pokryta azbestem na obiektach budowlanych Miasta i Gminy Sztum, z przyjętą wartością niepewności szacunku stanowi: 70.339 + 10.551 m² wyrobów zawierających azbest.

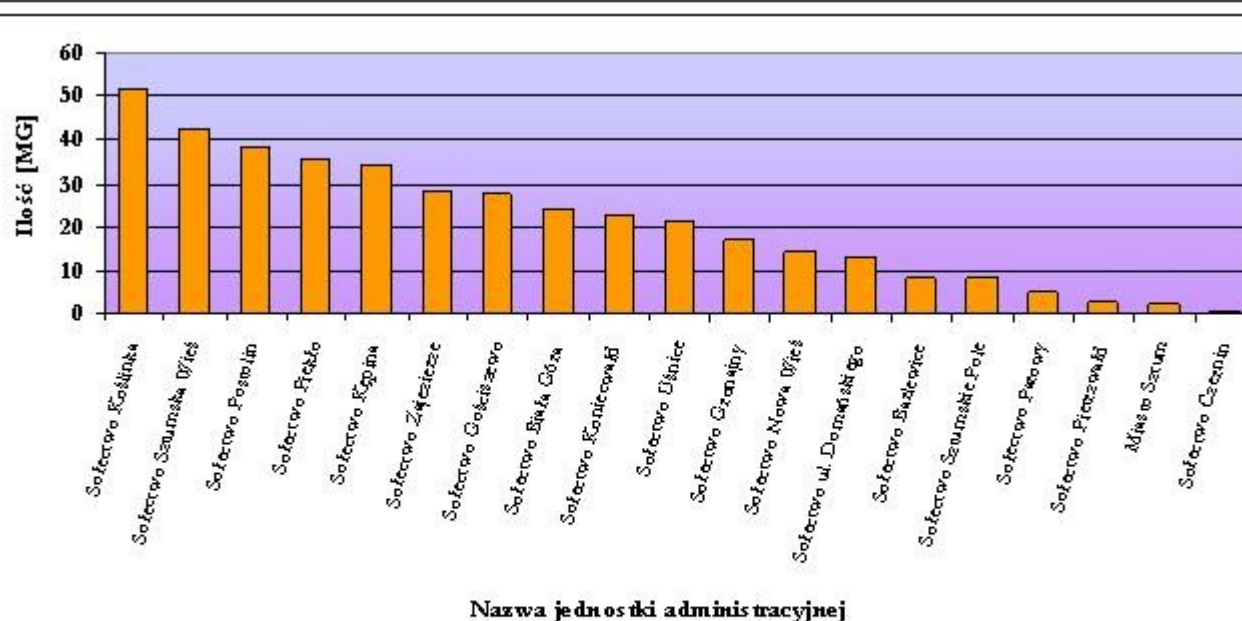
5. Jak, już zostało powiedziane masę materiałów zawierających azbest ustalono, na podstawie szacowanego założenia, iż jeden m² płyt azbestowo – cementowych to około 11 kg. Na podstawie ustalonej podczas spisu z natury powierzchni pokrytej azbestem dla poszczególnych jednostek administracyjnych Miasta i Gminy Sztum (tabela nr 2) obliczono szacunkową masę materiałów zawierających azbest dla tych jednostek z rozróżnieniem na obiekty przeznaczone na stały pobyt ludzi oraz obiekty gospodarcze i inne. Jak wynika z danych prezentowanych w tabeli nr 2 największa masa azbestu i wyrobów zawierających azbest na obiektach zabudowy mieszkaniowej znajduje się w granicach Miasta Sztum, co uwarunkowane jest maksimum powierzchni pokrytej azbestem. Na terenie Gminy największe ilości obserwowane są na terenie Sołectw: Czernin, Postolin, Biała Góra. Graficzny rozkład masy materiałów zawierających azbest dla terenu Miasta i Gminy Sztum, na obiektach zabudowy mieszkaniowej przedstawia rys. 4.

Rys. 4. Szacunkowa masa materiałów zawierających azbest dla zabudowy mieszkaniowej na terenie Miasta i Gminy Sztum.

6. Największa masa materiałów zawierających azbest na obiektach zabudowy gospodarczej i innej w granicach Miasta i Gminy Sztum zlokalizowana jest w Sołectwach: Koślinka, Szumska Wieś i Postolin. Graficzne przedstawienie różnicowania masy materiałów zawierających azbest na obiektach zabudowy gospodarczej przedstawione jest na rys. 5.

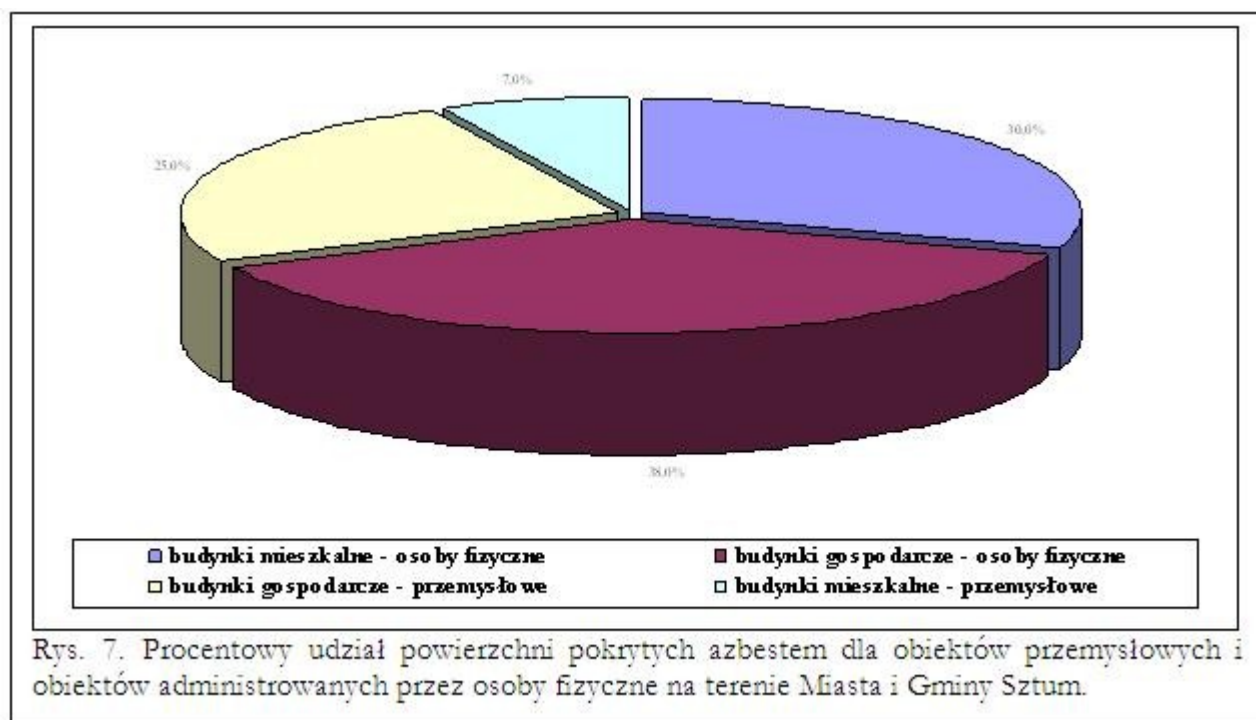

Rys. 6. Szacunkowa masa materiałów zawierających azbest dla zabudowy gospodarczej na terenie Miasta i Gminy Sztum

7. Sumaryczna masa wyrobów zawierających azbest dla poszczególnych jednostek administracyjnych Miasta i Gminy Sztum wskazuje, iż najczęściej azbestu, pod względem

masowym, zlokalizowanych jest w granicach Gminy Sztum, w Sołectwach: Sztumska Wieś, Postolin, Koślinka. Jak wynika z obliczeń zestawionych w tabeli nr 2 sumaryczna szacunkowa masa materiałów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Sztum pokrywająca zabudowę mieszkaniową stanowi około 375,34 Mg. Szacuje się, iż na zabudowie gospodarczej w granicach Miasta i Gminy Sztum znajduje się około 398,299 Mg materiałów zawierających azbest. Suma masy materiałów zawierających azbest dla terenu Miasta i Gminy Sztum zarówno na obiektach zabudowy mieszkaniowej, jak i budynkach gospodarskich z uwzględnieniem prawdopodobieństwa 85 % stanowi **773,729 + 116,06 tony.**

2) **OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ, PRZEMYSŁOWE I INNE** - W niniejszym dziale przedstawiono diagnozę stanu istniejącego w zakresie zawartości azbestu na terenie Miasta i Gminy Sztum zarówno na obiektach przemysłowych jak i obiektach spółdzielczych. Pod pojęciem obiektu przemysłowego, na potrzeby niniejszego opracowania, rozumie się wszystkie obiekty administrowane przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą w rozumieniu prawa o działalności gospodarczej ale również obiekty spółdzielcze. Obiektami przemysłowymi będą również podmioty prowadzące produkcję roślinną lub zwierzęcą. Na podstawie przeprowadzonej ewidencji obiektów oraz spisu z natury powierzchni pokrytej azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest ustalono, iż na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonuje około 30 obiektów przemysłowych. Ustalono, iż około 30% obiektów to obiekty przeznaczone do stałego pobytu ludzi, pozostałą część stanowią obiekty gospodarcze, magazynowe i inne. Jak wynika z przeprowadzonej inwentaryzacji powierzchni pokrytej azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest na obiektach przemysłowych usytuowanych w granicach Miasta i Gminy Sztum zlokalizowanych jest około 35.000 m³ powierzchni pokrytej azbestem. Taka powierzchnia pokryta azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest będzie źródłem około 400 ton odpadów niebezpiecznych pochodzących z demontażu powierzchni dachowej. Poniżej prezentowany rysunek nr 7 obrazowo przedstawia procentowy udział obiektów przemysłowych i obiektów administrowanych przez osoby fizyczne z podziałem na obiekty przeznaczone do stałego pobytu ludzi oraz obiekty gospodarcze i inne.

1. Jak wynika z powyżej prezentowanego wykresu procentowy udział sumy powierzchni pokrytej azbestem dla obiektów przemysłowych zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Sztum stanowi około 32 %. Dominującą większość stanowią obiekty administrowane przez osoby fizyczne, ponieważ około 68% ogólnej powierzchni

pokrytej azbestem na terenie Miasta i Gminy Sztum. Również struktura ilości obiektów wskazuje na dominującą większość w obiektach administrowanych przez osoby fizyczne.

7. ZASADY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z AZBESTEM

- 1) **PROCEDURY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z AZBESTEM** - W Polsce problematyka bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest została uszeregowana w bloku tematycznym obejmującym łącznie 6 procedur. Procedury te wynikają z przepisów prawa i określają zasady prawidłowego postępowania. Ponieważ legislacja jest procesem ciągłym, to również procedury muszą być okresowo aktualizowane i tak np. procedury z 2005 r. różnią się od procedur z 2004 r. a procedury w 2007 r. są aktualizowane w stosunku do procedur z 2006 r. Dlatego stosując procedury trzeba zawsze sprawdzać, czy w międzyczasie nie ukazały się nowe przepisy dotyczące obszaru tych spraw. Do procedur wprowadza się stosowne zmiany i zapisy na podstawie prawa krajowego. Niżej podane procedury opracowano na podstawie przepisów prawnych według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.
1. Procedury:
 - a) Grupa I – Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.
 - Procedura 1 – dotycząca obowiązków w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.
 - Procedura 2 – dotycząca obowiązków przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.
 - b) Grupa II Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.
 - Procedura 3 – dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
 - Procedura 4 – dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji.
 - c) Grupa II Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
 - Procedura 5 – dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
 - d) Grupa IV Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
 - Procedura 6 – dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.
- 2) **7.2. ZASADY POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI I MATERIAŁAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST** Wyroby azbestowe na skutek ich nadmiernego zużycia potwierdzonego przeglądem technicznym winny być usuwane ze środowiska, a powstałe w wyniku prac demontażowych odpady zawierające azbest zaliczane są do odpadów niebezpiecznych. Powoduje to, że wszelkie procesy związane z usuwaniem wyrobów azbestowych, począwszy od prac demontażowych a kończąc na ich definitywnym unieszkodliwieniu (składowaniu) podlegają określonym procedurom przewidzianym w obowiązujących uregulowaniach prawnych, w tym: ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późniejszymi zmianami), ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późniejszymi zmianami) oraz w stosownych aktach wykonawczych do tych ustaw.
- 3) **TRANSPORT ODPADÓW** - W zakresie transportu odpadów zawierających azbest zastosowanie mają przepisy o przewozie towarów niebezpiecznych, w szczególności ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2002r Nr 199, poz. 1671 z późniejszymi zmianami). Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot. Zgodnie z Ustawą o odpadach transport odpadów wytworzonych przez ich wytwórcę nie wymaga

uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie przewozu odpadów. Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności wydawane przez starostę właściwego ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów, jak również posiadać dokumenty przewozowe zgodnie z przepisami wynikającymi z ADR. Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany dostarczyć odpady azbestowe do posiadacza, który został mu wskazany przez zlecającego usługę oraz poświadczyć na karcie przekazania odpadów wykonanie usługi transportu. Do obowiązków posiadacza odpadów zawierających azbest prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- Posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu.
- Sprawdzenie odpowiedniego opakowania odpadów oraz jego stanu i właściwego oznakowania.
- Umocowanie ładunku odpadów tak, aby w trakcie transportu nie był on narażony na wstrząsy, uszkodzenie lub niekontrolowane usunięcie z pojazdu.
- Zabezpieczenie środka transportu przed możliwością uszkodzenia opakowań w trakcie transportu.
- W przypadku stwierdzenia po wyładunku pozostałości po przewożonych odpadach, niezwłocznie należy je usunąć i oczyścić pojazd z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

4) UNIESZKODLIWIANIE ODPADÓW - Aktualnie jedynym racjonalnym sposobem unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich bezpieczne składowanie. Kwestie składowania odpadów azbestowych regulują między innymi:

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002r w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. 2002r Nr 191, poz. 1595),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003r w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. 2003r Nr 61, poz. 549),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005r w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. 2005r Nr 186, poz. 1553 z późniejszymi zmianami).

1. Usuwane odpady zawierające azbest powinny być składowane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Zarządzający składowiskiem powinien potwierdzić na karcie przekazania odpadów odbiór partii odpadów na składowisko oraz zapewnić ich selektywne składowanie w izolacji od innych odpadów. Czynności związane ze składowaniem odpadów zawierających azbest winny odbywać się w sposób eliminujący możliwość emisji włókien i pyłu azbestowego do atmosfery z opakowanych partii składowanych materiałów. W związku z tym opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w wydzielonej kwaterze składowiska zgodnie z technologią zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska odpadów. Nie jest dopuszczalne: zrzucanie, wysypywanie odpadów z pojazdów, kompaktowanie odpadów zawierających azbest, poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów. Ponadto, każdorazowo zdeponowana warstwa opakowanych odpadów azbestowych powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5 cm. W województwie pomorskim odpady azbestowe przyjmowane są na dwóch składowiskach: w Bierkowie w powiecie słupskim oraz w Gilwie Małej w powiecie kwidzyńskim. Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała został uruchomiony w 1998 r. i spełnia wymagania techniczne. Poza obiektami do sortowania, kompostowania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych wraz z niezbędnymi obiektami towarzyszącymi, na terenie zakładu wybudowana została kwatera do składowania odpadów zawierających azbest (odpady o kodach 17 06 01* i 17 06 05*). Projektowana

pojemność całkowita dwóch kwater wynosi 106.675 m³, a pojemność użytkowa do składowania azbestu 58.773 m³. W I etapie wykonano pierwszą kwaterę o pojemności użytkowej 26,4 tys. m³. Działalnością ZUO objęte są obecnie gminy: Kwidzyn (miejska), Kwidzyn (wiejska), Prabuty, Gardeja, Ryjewo i Sadlinki, a docelowo Sztum, Dzierzgoń, Stary Targ, Mikołajki Pomorskie i Stary Dzierzgoń. Łączna ilość odpadów zawierających azbest w wymienionych gminach szacunkowo wynosi 9.394,7 Mg, przy 20 % rezerwie wielkość ta stanowi 11.273,6 Mg. Potrzebna pojemność składowiska oceniana jest na 10,9 tys. m³. Obecnie na składowisko przyjmowane są odpady z gmin, które są współwłaścicielami Zakładu. Przyjmowanie odpadów z innych terenów wymaga wyrażenia zgody właścicieli Zakładu.

8. INSTRUMENTY FINANSOWE USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

1. Do oszacowania kosztów inwestycyjnych przyjęte zostały następujące ceny jednostkowe (brutto):

a) demontaż płyt azbestowo-cementowych, transport i unieszkodliwianie:

- ceny w województwie pomorskim są zróżnicowane w granicach od 25,0 zł/m² do 38,0 zł/m²
- do obliczeń przyjmuje się średnią cenę 31,5 zł/m²

b) koszt nowych pokryć dachowych jest zróżnicowany w zależności od rodzaju materiałów (Katalog cen jednostkowych robót remontowych dla II kwartału 2008 r.) koszt nowych pokryć dachowych wraz z niezbędnymi robotami budowlanymi wynosił:

- pokrycie blachą 161,72 zł/m²
- pokrycie papą 140,43 zł/m²
- pokrycie dachówką 297,20 zł/m²

2. Wdrożenie programu usuwania wyrobów zawierających azbest będzie następowało z wykorzystaniem środków własnych właścicieli obiektów, na których zamontowane są wyroby zawierające azbest, wraz z udziałem środków pochodzących z innych źródeł. Na obszarze miasta i gminy Sztum działania mające na celu usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest będą mogły być finansowane przy użyciu środków tak krajowych jak i wspólnotowych.

3. ŚRODKI KRAJOWE Instrumenty finansowe oferowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku ul. Straganiarska 24/27, 80-837 Gdańsk tel./faks (0-58) 301-91-92 e-mail: fundusz@wfosigw-gda.pl www.wfosigw-gda.pl

4. W ramach realizacji zadań priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku realizuje min. cel II pn. Gospodarka odpadami, ochrona powierzchni ziemi i wdrażanie czystych technologii. Cel ten uwzględnia program dotyczący unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów zawierających azbest. Zadania związane z usuwaniem wyrobów azbestowych są realizowane na zasadach ogólnych przewidzianych dla projektów inwestycyjnych

oraz poprzez realizowany konkurs pn. „Unieszkodliwianie odpadów azbestowo-cementowych z terenu województwa pomorskiego”. Celem konkursu jest wyłonienie spośród zgłoszonych zadań tych, których realizacja przyniesie najlepsze efekty ekologiczne wyrażone ilością odpadów azbestowo-cementowych skierowanych do unieszkodliwienia, a następnie dofinansowanie ich realizacji w formie dotacji ze środków Funduszu. Katalog beneficjentów w ramach dofinansowania zadań związanych z usuwaniem azbestu jest otwarty, tak jak w przypadku pozostałych projektów inwestycyjnych dofinansowanych przez WFOŚiGW w Gdańsku. Wyjątek stanowią zadania zgłaszane w ramach konkursu „Unieszkodliwianie odpadów azbestowo-cementowych z terenu województwa pomorskiego”, który adresowany jest do gmin i powiatów z terenu województwa pomorskiego. W ramach zadań związanych z usuwaniem azbestu dofinansowane są koszty dotyczące demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów azbestowych. Koszty te określane są mianem kosztów kwalifikowalnych. W zależności od formy prawnej wnioskodawcy możliwe są następujące formy dofinansowania:

- dotacja - mogą się ubiegać podmioty sektora finansów publicznych oraz organizacje pożytku publicznego oraz wnioskodawcy projektów realizowanych w ramach konkursu „Unieszkodliwianie odpadów azbestowo-cementowych z terenu województwa pomorskiego”,
- pożyczka preferencyjna - adresowana jest do osób fizycznych, przedsiębiorców i jednostek samorządu terytorialnego,
- dopłata do odsetek kredytu bankowego.

5. Warunki dofinansowania Zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest są realizowane na zasadach ogólnych. Projekty wybierane są na podstawie obowiązujących kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚiGW w Gdańsku, ze szczególnym uwzględnieniem kryterium osiągniętego efektu ekologicznego. Miernikiem wielkości efektu ekologicznego jest ilość unieszkodliwionych odpadów mierzona w tonach. WFOŚiGW w Gdańsku nie udziela dofinansowania na przedsięwzięcia zakończone. Zadania zgłaszane w ramach konkursu „Unieszkodliwianie odpadów azbestowo-cementowych z terenu województwa pomorskiego” były wybierane na podstawie uszczegółowionych kryteriów zawartych w regulaminie konkursu.

6. Instrumenty oferowane przez Bank Ochrony Środowiska we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku Bank Ochrony Środowiska Oddział BOŚ w Gdańsku, ul. Podwale Przedmiejskie 30 tel. (0-58) 301-12-75 e-mail: gdansk@bosbank.pl

7. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku we współpracy z BOŚ uruchomił linię kredytową, której przedmiotem kredytowania jest usuwanie i unieszkodliwianie azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, obejmujące:

□ wymianę elementów budowlanych zawierających azbest, □ usuwanie materiałów azbestowych z budynków np. płyty elewacyjne, materiały izolacyjne, □ demontaż, transport, unieszkodliwianie. Kredyt przeznaczony jest dla osób fizycznych, w tym prowadzących działalność gospodarczą oraz spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych.

Warunki kredytowania:

- wartość kredytu: do 80% kosztów zadania, lecz nie więcej niż 40 tys. PLN,
- oprocentowanie: stałe, w wysokości 3,5% w stosunku rocznym,
- okres kredytowania: do 6 lat od daty zakończenia zadania, w tym okres karencji,
 - okres karencji: do czasu zakończenia zadania,
- okres realizacji zadania: do 12 miesięcy od daty postawienia kredytu do dyspozycji,
 - Kredytobiorcy - prowizja: 1% kwoty przyznanego kredytu.

8. ŚRODKI UNIJNE: Instrumenty oferowane przez Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 Instytucją Zarządzającą RPO dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 jest Zarząd Województwa Pomorskiego poprzez Departament Programów Regionalnych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego w Gdańsku ul. Augustyńskiego 2, 80-819 Gdańsk tel. (0-58) 326-81-33 www.dpr.woj-pomorskie.pl

9. W latach 2007 – 2013 w ramach RPO dla Województwa Pomorskiego nie jest przewidziana możliwość dofinansowania projektów, których przedmiotem jest wyłącznie usuwanie wyrobów zawierających azbest. Wspierane będą przedsięwzięcia w zakresie instalacji i urządzeń do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest – Oś Priorytetowa V - Środowisko i energetyka przyjazna środowisku. Beneficjentami w konkursie mogą być: jednostki samorządu terytorialnego; jednostki organizacyjne, jednostki samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami; podmioty wykonujące zadania jednostki samorządu terytorialnego/związku komunalnego; podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym. Minimalna wartość projektu, wynosi obecnie 2 mln euro.

- 1) PROCEDURY UDZIELANIA WSPARCIA FINANSOWEGO - Wsparcie finansowe na usuwanie lub unieszkodliwianie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości usytuowanych w granicach Miasta i Gminy Sztum może zostać udzielone zarówno osobom fizycznym jak i osobom prawnym posiadającym pełną zdolność do czynności prawnych. Pomoc finansowa w postaci dotacji może zostać udzielona zarówno ze środków krajowych jak i środków wspólnotowych. Możliwa jest również pomoc polegająca na wspieraniu lub organizacji preferencyjnych kredytów na cel usuwania i zagospodarowywania azbestu i wyrobów go zawierających. Wielkość finansowania w ramach działań związanych z likwidacją azbestu i wyrobów zawierających azbest będzie wprost proporcjonalna do możliwości pozyskania krajowych lub wspólnotowych środków finansowych przez władze samorządowe. Wsparcie finansowe w głównych założeniach nie obejmuje jednak kosztów nowego pokrycia dachowego. Nie można jednak wykluczyć, iż w kolejnych latach wysokość finansowania nie będzie obejmowała partycypacji w kosztach nowego pokrycia dachowego. Procedura uzyskiwania dofinansowania przez właściwe władze samorządowe obejmuje zakresem tematycznym wszelki

działania związane z pozyskaniem środków pozabudżetowych, tak krajowych jak i unijnych. Schemat postępowania w sprawach pozyskiwania środków finansowych determinowany jest wymaganiami projektu, do którego właściwe władze samorządowe aplikują. Procedura udzielania dofinansowania zainteresowanym właścicielom nieruchomości, na których zinventaryzowano azbest możliwa jest tylko i wyłącznie po uprzednim złożeniu wniosku o dofinansowanie oraz po jednoczesnej akceptacji ogólnych warunków udzielania dofinansowania zawartych w pouczeniu do przedmiotowego wniosku o dofinansowanie. Wielkość dofinansowania udzielania przez władze samorządowe będzie wprost proporcjonalna do wielkości pozyskanych środków pozabudżetowych. Wzór wniosku o dofinansowanie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stanowi załącznik nr 1 do niniejszego Programu.

9. REGULACJE PRAWNE W PRZEDMIOCIE POSTĘPOWANIA Z AZBESTEM I WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

1. Regulacje prawne dotyczące m.in. usuwania wyrobów zawierających azbest obiektów budowlanych począwszy od spełnienia obowiązku dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów do momentu zdeponowania wytworzonych odpadów na składowisku, zamieszczone zostały w aktach prawnych: ustawach i rozporządzeniach. Regulacje prawne dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest zostały oparte na przepisach obowiązujących w Unii Europejskiej, a w szczególności dyrektywy Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09.1976) oraz dyrektywy Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowującej po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 207 z 6.08.1999; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 24, str. 193-195).

2. Wśród aktów prawa traktujących o problematyce azbestu należy wyszczególnić niżej wyspecyfikowane ustawy:

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.).

3. Ustawa wydaje dyspozycję w sprawie zakazu stosowania azbestu oraz i obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.)

4. Zgodnie z art. 30 ust. 7 stanowi: Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania

przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub dóbr kultury, pogorszenie warunków zdrowotno – sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.).

5. Ustawa ta jest podstawowym aktem prawnym w prawodawstwie polskim, regulującym zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a szczególności ustaliła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbestu).

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm).

6. Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek uzyskania przez wytwórcę odpadów niebezpiecznych ale również wykonawcę prac usuwania wyrobów zawierających azbest, który w rozumieniu ustawy jest wytwórcą odpadów, zatwierdzenia – przez właściwego marszałka lub starostę – programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcy odpadów zawierających azbest muszą zatem zalegalizować swoją działalność w tym zakresie zgodnie z w/w przepisami.

Akty wykonawcze wydane z kompetencji Ministra Środowiska, które poruszają tematykę azbestu:

1. □ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) Akt ten zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach, z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym: □

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055).

Rozporządzenie to definiuje rodzaje instalacji, które mogą powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości i w związku z dyspozycją ustawy Prawo ochrony środowiska wymagają uzyskania pozwolenia zintegrowanego. □ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439). Rozporządzenie określa: terminy, formę i układ informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Do tych substancji zalicza się m.

in. azbest i PCB. □ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 1, poz. 11) Akt ten określa limity stężenia azbestu w powietrzu. Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio: □ dla 1 godziny – 250 włókien/m³, □ dla roku kalendarzowego – 2 350 włókien/m³. □ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858). Przepisów tego rozporządzenia nie stosuje się do składowisk odpadów niebezpiecznych na których składowane są wyłącznie odpady niebezpieczne pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej wymienione w katalogu odpadów, w tym m. in. 17 06 01* materiały izolacyjne zawierające azbest oraz 17 06 05* materiały konstrukcyjne zawierające azbest. □ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549). Rozporządzenie określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest. □ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 110, poz. 935). Akt ten określa szczegółowe wymagania jakim powinny odpowiadać poszczególne typy podziemnych składowisk odpadów w zakresie lokalizacji, eksploatacji i zamknięcia. □ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz. 213).

Akty wykonawcze wydane z kompetencji Ministra Gospodarki, które poruszają tematykę azbestu:

1. □ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595). Zgodnie z w/w rozporządzeniem, w sposób nieselektywny mogą być składowane odpady zaliczane do grupy 17 06 „Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest” (17 06 01*, 17 06 03*, 17 06 05*). Odpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi. □ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876) oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 października 2008 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 200, poz. 1235).

Rozporządzenia określają m. in.: wymagania techniczne jakie należy spełnić przy wykorzystywaniu i przemieszczaniu wyrobów zawierających azbest, sposób inwentaryzowania azbestu lub wyrobów zawierających azbest, w miejscach ich wykorzystywania, terminy przedkładania informacji, formę i układ przedkładanych informacji. Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczną) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do marszałka. □

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649). Rozporządzenie określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania, wymagania jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest. W rozporządzeniu zawarty jest wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest a suma punktów oceny pozwala na ustalenie stopni pilności: □ stopień pilności I – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie, □ stopień pilności II – ponowna ocena w terminie do 5 lat. Rozporządzenie nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest - obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest. □ Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 10 października 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833). □ Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824). □ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 sierpnia 2007 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczenia odpadów na składowiska podziemne (Dz. U. Nr 163, poz. 1156). □ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 października 2007 r. w sprawie rodzaju odpadów, które mogą być składowane

nieselektywnie na składowiskach podziemnych (Dz. U. Nr 209, poz. 1514).

Rozporządzenie określa, że w sposób nieselektywny mogą być składowane na składowiskach podziemnych m. in. odpady oznaczone kodem 17 06 01* z 17 06 05* (materiały izolacyjne i konstrukcyjne zawierające azbest).

Akty wykonawcze wydane z kompetencji Ministra Infrastruktury, które poruszają tematykę azbestu:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów doszkalających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 187, poz. 1571).

Akty wykonawcze wydane z kompetencji Ministra Zdrowia, które poruszają tematykę azbestu:

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 171, poz. 1666).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 183, poz. 1896).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz. 109).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 645).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 lipca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 131, poz. 1100).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz. 1674).

Pozostałe akty poruszające tematykę azbestu:

- Oświadczenie Rządowe z dnia 23 marca 2007 r. 1. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B do

Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. - Tekst jednolity umowy ADR (Dz. U. Nr 99, poz. 1667).

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 106, poz. 723).
- „Program usuwania azbestu i materiałów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, przyjęty przez Radę Ministrów RP w maju 2002 r.

10. PODSUMOWANIE

1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest stanowi priorytet w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami niebezpiecznymi głównie w zakresie zabezpieczenia zdrowia ludzi i ochrony środowiska. Okres usunięcia wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski określono na lata 2003 – 2032. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2010 – 2014 z perspektywą do 2020 r.” definiuje celach i zadaniach dla Gminy Sztum w przedmiocie bezpiecznego usunięcia i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest. Opracowanie programu usuwania azbestu stanowi jedno z zadań samorządu gminnego, które wynika z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 r. Niniejszy program powstał w ramach działań samorządu terytorialnego na poziomie gminnym, niezbędnych do prawidłowej realizacji zadania polegającego na „oczyszczaniu Kraju z azbestu”. W części teoretycznej Programu zawarto podstawowe informacje na temat azbestu, kierunkach zastosowania wyrobów azbestowych oraz jego wpływie na zdrowie człowieka. Zawarto w nim również przepisy prawne dotyczące postępowania przy prawidłowym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Część operacyjna niniejszego opracowania zawiera dane liczbowe w przedmiocie lokalizacji, ilości i masy wyrobów zawierających azbest z rozróżnieniem na budynki przeznaczone do stałego pobytu ludzi oraz obiekty gospodarcze i inne.